

Recursos educatius oberts: per a anar endavant

Deliberacions d'una comunitat internacional

Susan D'Antoni

Traduït per Mireia Pascual-Sol, Julià Minguillón-Alfonso, [Ismael Peña-López](#), César Córcoles i Pilar Gispert-Saüch (Universitat Oberta de Catalunya, UOC)

Introducció

Entre els anys 2005 i 2007, una comunitat d'interès de més de 600 membres de més de la meitat dels 193 estats membres de la UNESCO van prendre part en unes discussions en línia sobre recursos educatius oberts (OER) – Contingut obert per a l'educació.

Internet i la web que tenen un potencial enorme en temes d'interacció per a una organització com la UNESCO, autoritzada a actuar i aconsellar a escala mundial. L'organització juntament amb els estat membres ha dut a terme reunions internacionals, tallers i consultories per fer el seu treball. Malgrat tot, aquestes accions tenen límits quant a la seva capacitat d'involucrar totalment els interessats. Internet és la via per arribar a més gent i més aviat que cap altre mitjà fins ara. L'eina no és perfecta per al propòsit que la volem - encara hi ha moltes persones que no es poden connectar. Tanmateix, el seu nombre disminueix, així com els costos associats a aquesta tecnologia i a aquesta connectivitat. Durant el període que la comunitat de OER ha existit, hem pogut relacionar moltes més persones i institucions del que s'hauria pogut fer amb altres mitjans. Experts i neòfits s'han ajuntat per aprendre uns dels altres, compartir informació i deliberar sobre assumptes relacionats amb els recursos educatius oberts (OER). Finalment, després de dos anys d'intercanvis intensius, els membres han expressat les seves opinions sobre les qüestions prioritàries i les accions que haurien de considerar els actors líders per a avançar i donar suport al moviment en progrés.

Aquest document és un testament del poder de les deliberacions col·lectives en una comunitat virtual vibrant. Presenta la manera d'avançar per als OER basada en l'opinió informada d'una comunitat internacional, i exposa prioritats per a l'acció futura. Interessarà a molts lectors - des dels qui fan polítiques i prenen decisions en l'àmbit nacional fins a mestres i professors en l'àmbit local.

Iniciat per l'Institut Internacional de Planificació de l'Educació de la UNESCO (IIEP), el projecte s'ha beneficiat de nombrosos suports. En primer lloc, l'energia i la interacció de la comunitat mateixa fins i tot han estat mantingudes per un gran i divers nombre d'individus. Un Comitè Consultiu de disset membres ha aportat una ajuda preciosa pels seus consells i les seves intervencions sobre els punts de treball en el transcurs dels dos anys de feina. La meua col·lega, Catriona Savage, ha contribuït generosament al projecte amb la seva monumental energia i les seves immenses competències per assegurar-se que els intercanvis de la comunitat OER i les activitats de construcció de recursos prossegueixen sense problema. També era responsable de l'anàlisi de les dades presentades en aquest informe. El format i la presentació d'aquest document deuen l'elegància a un altre col·lega, Philippe Abbou. Finalment, totes aquestes activitats s'han beneficiat del suport de la Fundació William i Flora Hewlett. Gràcies a la seva visió que promou accés indiscriminat al coneixement a escala mundial, ha tingut un paper incontestable de campió del moviment OER.

La comunitat OER té una personalitat molt especial conferida per la seva composició, així com per la seva naturalesa i la forma dels seus intercanvis. Aquesta personalitat és tan singular com pot ser un amic o un col·lega. Des d'un punt de vista personal, trobo que aquesta comunitat és admirable pel seu pensament minuciosament energètic i la seva acció, tant com ho podrien ser els col·legues -i com podrien ser estimats els amics. És per a mi un privilegi d'acompanyar-la.

Susan D'Antoni

Febrer 2008

Recursos educatius oberts: una cultura d'intercanvi

El terme *recursos educatius oberts* (OER) es va adoptar en el Fòrum 2002 de la UNESCO i fa referència a la lliure difusió de recursos educatius, accessibles gràcies a les tecnologies de la informació i la comunicació. Els recursos educatius oberts poden ser consultats, utilitzats i adaptats per una comunitat d'usuaris sense ànim de lucre. Els participants expressen "el seu desig de desenvolupar conjuntament un recurs educatiu universal disponible per a tota la humanitat" i "l'esperança que aquest recurs obert en el futur mobilitzi el conjunt de la comunitat mundial d'educadors".^[1]

Aquest sentiment concorda amb l'esperit del suport que dona la UNESCO a les societats del coneixement. En la introducció del primer informe mundial de la UNESCO, *Cap a la societat del coneixement*, el director general, Koïchiro Matsuura, afirma que, "per a mantenir les societats humanes i sostenibles, les societats del coneixement han de ser societats de coneixement compartit"^[2] i així fa referència a l'objectiu principal del moviment de Recursos educatius oberts: compartir el coneixement a escala internacional.

Les tecnologies de la informació i la comunicació ja han tingut un impacte en molts sectors, incloent-hi l'educació. No obstant això, mentre algunes tecnologies s'han mostrat prometedores en educació en el passat, molt poques han complert la seva promesa, i moltes han estat desil·lusionadores. Una de les raons d'aquesta situació podria ser la falta de contingut accessible i adaptat a la tecnologia en qüestió. En el context actual, hi ha diversos factors que convergeixen en una direcció que sembla ser profitosa:

- la connectivitat a internet va augmentant;
- es desenvolupen ordinadors de baix cost i telèfons mòbils millorats;
- s'expandeix el cos del contingut obert en format digital.

La comunitat acadèmica sempre ha compartit el saber, i és, d'altra banda, sobre aquest enfocament que es recolza el mètode científic i els processos d'avaluació d'experts. Tanmateix, la disponibilitat del contingut en format digital facilita significativament la seva distribució i la facilitat d'adaptació, localització i traducció, suposant que aquest contingut és de llicència oberta. Això significa que hi ha una gran difusió dels materials educatius. L'estudi de l'OCDE *Donant Coneixement de franc: l'emergència dels recursos educatius oberts*, ha revelat que hi ha més de 3.000 cursos disponibles el 2007, des de més de 300 universitats a escala mundial^[3] Encara que el MIT OpenCourseWare i l'OpenCourseWare Consortium, amb més de 100 institucions, puguin trobar-se entre els exemples més ben coneguts, n'hi ha molts altres a tot el món i molts models. Encara que actualment la majoria de les iniciatives provinguin de les institucions tradicionals, les universitats obertes, amb els seus materials didàctics ben dissenyats també han començat a explorar recursos educatius oberts.

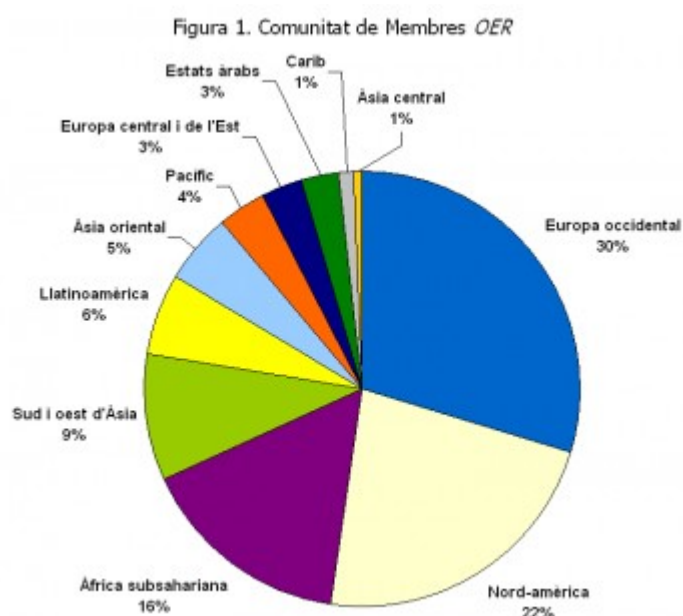
L'Open University del Regne Unit ha creat OpenLearn per donar accés obert a alguns dels seus materials, i la Universitat Oberta Holandesa fa contingut disponible per a l'estudi individual. I els governs reconeixen el potencial dels OER per a expandir l'accés al coneixement i a les oportunitats d'aprenentatge. A l'Índia la Comissió del Coneixement Nacional ha fet una crida a una "iniciativa nacional de currículum i continguts electrònics" per estimular la creació, adaptació i utilització dels recursos educatius oberts al costat de les institucions índies.^[4]

El nombre creixent d'iniciatives ha afavorit l'emergència d'un moviment dels recursos educatius oberts -moviment que vol incrementar l'accés al coneixement i a l'educació a escala mundial sobre la base de compartir contingut educatiu. Si el coneixement s'ha de compartir com a OER, hi ha d'haver un canvi- tant en l'aspecte de les polítiques institucionals i els procediments com en l'ensenyament i l'aprenentatge. La iniciativa de la fundació William and Flora Hewlett en relació amb els recursos educatius oberts ha orientat el seu suport entorn a una estratègia de canvi, que aspira a igualar l'accés igual al coneixement pels mitjans següents:

- patrocinant el contingut lliure d'alta qualitat;
- comprenent i promocionant-ne la utilització;
- suprimint les barreres.

El 2005 l'Institut Internacional de la UNESCO per a la Planificació de l'Educació (IIEP) va acceptar el repte d'enfrontar-se a una de les barreres més grans per a la utilització dels recursos educatius oberts: -la manca d'informació. Sense la informació adequada i accessible sobre una opció, aquesta no pot ser considerada en la planificació, ni en pot explorar i avaluar la utilitat cap dels grups interessats per d'educació.

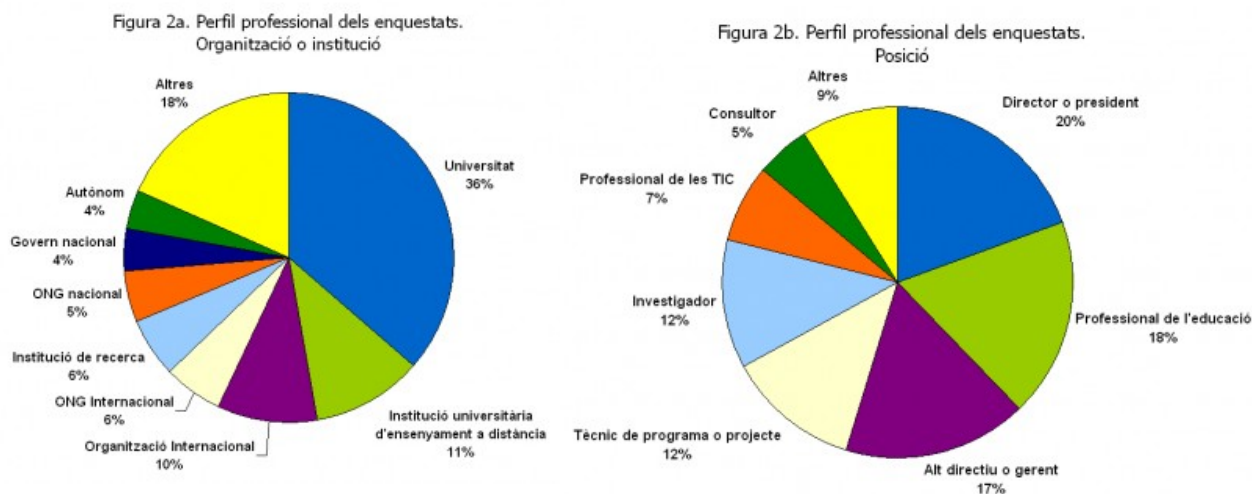
Sensibilització: una comunitat internacional

El focus inicial de l'acció de la UNESCO relacionada amb els recursos educatius oberts es va concentrar en la sensibilització dels estats membres pel potencial de compartir material educatiu com a recursos educatius oberts. En primer lloc, l'Institut Internacional de Planificació de l'Educació (IIEP) va ajuntar unes 500 persones en un fòrum internacional a internet. Mitjançant una discussió que es va dissenyar com un seminari virtual, els participants van sentir un nombre d'experiències sobre el desenvolupament i utilització dels OER, i de conceptes o temes com el *copyright*, i les preocupacions relatives a la llengua i la cultura. Es va compartir molta informació i intel·ligència, i la discussió dels exemples i objectius va ser molt animada. [5]

En total, la comunitat formada aplega un ampli ventall d'individus i organitzacions, així com regions geogràfiques - més de 620 membres que representen 98 estats membres de la UNESCO, dels quals 67 són països en via de desenvolupament (figura 1). Encara que l'equilibri geogràfic no és perfecte, més de la meitat dels membres prové de països en via de desenvolupament, cosa que és important perquè la comunitat reflexiona sobre un concepte que cerca igualar l'accés al coneixement a escala mundial.

La comunitat delibera

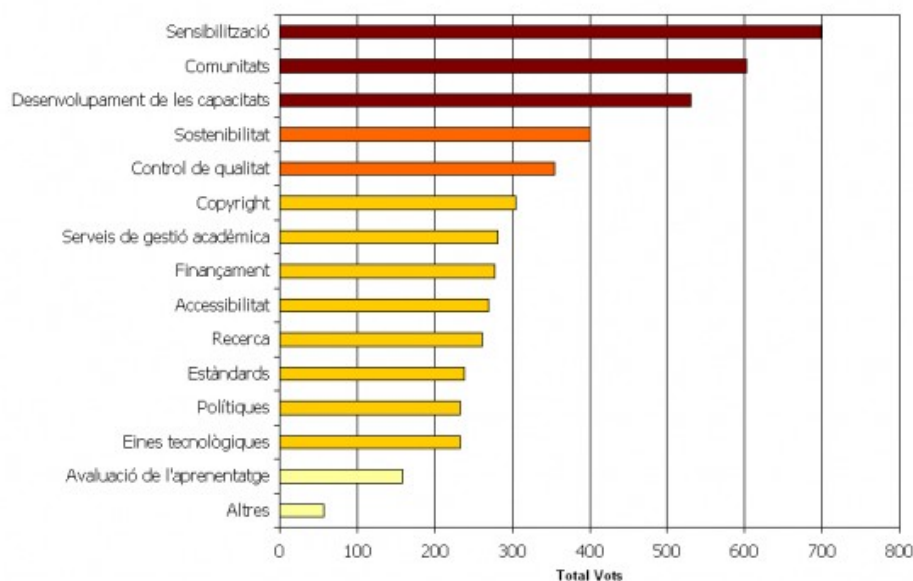
Després d'un període d'intensa discussió sobre OER, s'esperaria que la comunitat s'hagi format una opinió sobre quines qüestions prioritàries són clau per a avançar amb el moviment OER i quins elements participants l'haurien de liderar.

L'any 2005 al final de la primera deliberació, es va invitar als participants a especificar els tres objectius que trobaven més importants per a promoure i activar el moviment dels OER. El resultat de les seves eleccions es reflecteix en una llista de catorze punts ([/Apèndix 1/](#)). A principis del 2007 es va demanar a la comunitat que escollís quines pensava que eren les cinc prioritats de totes les de la llista i després identificà els principals grups interessats que haurien d'assumir el rol de lideratge per a cadascun dels objectius seleccionats.

Més del 50 per cent dels membres de la comunitat va invertir temps a reflexionar sobre els punts de la llista i especificar les seves pròpies prioritats. Els que van respondre es corresponen gairebé exactament amb la representació geogràfica de la comunitat completa. Representen un ventall bastant ampli d'organitzacions, encara que més de la meitat provenen d'universitats i institucions d'aprenentatge a distància. Molts estan en posicions d'alt nivell en les seves organitzacions, bé com a directors, bé com a càrrecs sènior o administradors. Professors, investigadors i responsables de projecte també constitueixen un nombre important (figura 2). Aquest perfil significa que l'exercici d'ordenació de prioritats reflecteix bé la perspectiva d'educadors i institucions.

Qüestions prioritàries

Figura 3. Assumptes prioritàries ordenats per preferència

Les cinc qüestions més importants[6] es destaquen clarament, amb una sisena que mereix especial atenció (Figura 3).

Sensibilització i promoció i **comunitats i xarxes**, emergeixen com les principals prioritats per promoure l'avançament del moviment del OER. La tercera prioritat, **el desenvolupament de les capacitats**, és essencial per a activar la creació i reutilització dels OER, mentre que la quarta, **sostenibilitat**, apunta cap a la importància d'assegurar que les iniciatives OER trobin el camí cap a les noves i existents aproximacions per a estendre les oportunitats d'aprenentatge flexible i compartir el coneixement. La senyalització del **control de qualitat** marca una preocupació, que reflecteix el tema més ampli de l'accés a la informació a la web. Sense els processos de control de la indústria editorial i els processos de selecció de la biblioteca o centre de recursos, els usuaris poden estar sols a l'hora de determinar la qualitat d'un recurs o material. La mateixa obertura d'accés als OER pot fer que no hi siguin presents les estructures tradicionals dels sistemes educatius que fins ara ajuden i protegeixen l'estudiant.

El sisè objectiu, **drets d'autor i llicències**, va creixent en importància. Els recursos previstos per a ser alliberats com a OER, però que contenen material amb drets d'autor, plantegen un problema. O s'obtenen permisos per al *copyright* o el material s'ha de reemplaçar o eliminar. A més a més, la llicència assignada als recursos educatius determina el grau en el qual poden ser usats obertament i lliurement. S'han desenvolupat diverses llicències obertes (com les de *Creative Commons*), i el seu ús augmenta. Els desenvolupadors i usuaris es beneficiarien de guies per a ajudar-los a comprendre millor les implicacions de la llicència que seleccionen per als seus materials o l'aplicada a materials que volen usar.

Prioritats dels enquestats dels països desenvolupats o en via de desenvolupament

Ja que països diferents tenen situacions diferents i s'enfronten a reptes diferents al considerar la creació i reutilització o adaptació dels OER, la informació recollida es va separar de diferents maneres. Primer, es van separar països desenvolupats i en via de desenvolupament,^[7] cosa que va revelar diferències de prioritats, com es pot veure en la taula 1.

Taula 1. Diferències de prioritat entre països desenvolupats i països en via de desenvolupament

Països desenvolupats		Països en via de desenvolupament	
1	Sensibilització i promoció	1	Sensibilització i promoció
2	Comunitats i xarxes	2	Desenvolupament de les capacitats
3	Sostenibilitat	3	Comunitats i xarxes
4	Control de qualitat	4	Eines tecnològiques
5	Drets d'autor i llicències	5	Serveis de suport a l'aprenentatge
6	Desenvolupament de les capacitats	5	Recerca
7	Accessibilitat	7	Polítiques
8	Finançament	8	Control de qualitat
9	Estàndards	9	Finançament
10	Serveis de suport a l'aprenentatge	10	Sostenibilitat
11	Recerca	11	Accessibilitat
12	Polítiques	12	Drets d'autor i llicències
13	Eines tecnològiques	13	Estàndards
14	Avaluació de l'aprenentatge	14	Avaluació de l'aprenentatge

Encara que la *sensibilització* continua sent la principal prioritat per a ambdós grups, temes com la *sostenibilitat*, l'*accessibilitat* i els *drets d'autor*, per exemple, obtenen classificacions molt diferents. Algunes de les diferències es podrien explicar pels nivells actuals de creació i disponibilitat dels OER als països desenvolupats i en via de desenvolupament. Per exemple, la *sostenibilitat* -de la mateixa manera que els *drets d'autor* i els *estàndards*- es torna prioritària quan ja hi ha una massa crítica d'iniciatives OER. D'altra banda, el *desenvolupament de capacitats*, *eines tecnològiques* i *serveis de suport a l'aprenentatge* són prioritàris en països en els quals actualment hi ha un baix nivell de desenvolupament i ús de OER. També es dona prioritat als països en via de desenvolupament a *recerca* i *política*. Això podria reflectir la importància d'un entorn que doni suport al desenvolupament dels recursos educatius oberts en països en via de desenvolupament amb recursos molt limitats. Assegurar que el desenvolupament dels OER sigui una estratègia apropiada per a un país concret - una que s'ajusti a les seves necessitats - podria necessitar un estudi de recerca; i facilitar aquest desenvolupament de OER podria requerir un marc de polítiques activadores.

Prioritats de les diferents regions

Igual que hi ha diferències de prioritats entre països desenvolupats i en via de desenvolupament, hi ha diferents patrons de classificació entre regions (vegeu [/Apèndix 2/](#)). Es nota, tanmateix, que aquests patrons només s'haurien de prendre com a indicadors, ja que el nombre de respostes d'algunes regions és molt baix. Mentre la *sensibilització* apareix com la prioritat més alta per a totes les regions, la classificació de *polítiques* varia bastant –de ser la quarta prioritat a Amèrica Llatina i el Carib a la prioritat més baixa per als enquestats a l'Àsia sud i est, el Pacífic i els estats àrabs. La diversitat en la classificació de temes recalca la importància de desenvolupar comunitats i iniciatives locals i regionals que se centrin en les seves necessitats i condicions locals.

Prioritats dels qui estan involucrats en una iniciativa OER o no

Més de la meitat de les respostes provenien d'agents implicats en alguna iniciativa OER. En general, les seves prioritats s'assemblen molt a les globals dels enquestats, i mantenen en les tres primeres posicions *sensibilització*, *comunitats i xarxes*, i *desenvolupament de capacitats*. La classificació segons els implicats en alguna iniciativa OER també reforça la suposició que els *drets d'autor i llicències*, *sostenibilitat* i *finançament* pujaran a l'agenda de temes prioritaris a mesura que es difongui l'ús i desenvolupament dels OER. Els no implicats en iniciatives OER van donar a *desenvolupament de capacitats* prioritat alta, cosa que apunta la necessitat de recursos 'com se fa' per als que manquen d'experiència prèvia amb OER.

Els grups d'interès líders (*stakeholders*)

Per cada qüestió proposada com a prioritària, els participants en l'enquesta van identificar els actors interessats que pensaven que haurien d'assumir el lideratge. I, tal com es van destacar diverses qüestions prioritàries, també ho van ser els actors. Quatre d'aquests van ser associats a rols significants, amb més d'una qüestió a tenir en compte per a avançar en el moviment OER (vegeu l'apèndix 3 per més detalls).

Institucions d'ensenyament superior

Donat el tema per discutit, i el perfil dels enquestats, es podria haver predit que s'identificarien les institucions d'ensenyament superior com a organització líder en OER. I van ser les funcions primàries de la universitat - *recerca* i *suport a l'aprenentatge* -les esmentades més sovint. Així i tot, *sensibilització* i *desenvolupament de capacitats* també es van considerar prioritàries. Més sorprenentment, dos temes relacionats amb la creació dels OER. -*drets d'autor* i *finançament*- i que exigeixen decisió al nivell institucional no es van considerar prioritaris per a les institucions d'ensenyament superior. S'ha de notar, tanmateix, que al llarg de la discussió, els participants van posar èmfasi en la necessitat d'ajuda legal d'experts en drets d'autor. Quan a la baixa posició del *finançament*, pot reflectir que, actualment, la majoria d'iniciatives OER compta amb el finançament de donants.

Organitzacions internacionals

Les organitzacions internacionals també es van tenir en compte per a tenir un rol important. Els *drets d'autor*, *finançament* i *estàndards* s'ajunten a *sensibilització i promoció* com les qüestions que s'haurien d'adreçar des d'organismes internacionals. L'establiment d'estàndards és una funció habitualment executada a nivell internacional. No obstant això, finançar els OER és un rol no tan obvi per a les organitzacions internacionals, i es cita entre línies la importància que té la discussió de models sostenibles per als OER.

Governos nacionals

Els governos nacionals es veien com el grup d'interès més important per a *suport a les polítiques* per als OER i per a assegurar *l'accessibilitat*, que sovint es promou a través de política d'educació, per una part, i per mitjà d'inversions en tecnologia i infraestructura, per l'altra. Juntament amb organitzacions internacionals, els governos nacionals són identificats com el grup d'interès més ben posicionat per a acceptar els reptes sobre els *drets d'autor* i *finançament* dels OER.

Acadèmics

Es van identificar els acadèmics com el grup d'interès que hauria d'agafar la responsabilitat en els temes relacionats amb els rols i funcions propis de la institució educativa: és a dir, *recerca*, *avaluació de l'ensenyament*, *control de qualitat* i *suport a l'ensenyament*.

Els altres actors

La resta d'actors prenen el lideratge en les qüestions més clarament relacionades amb la seva missió i funcions. Per exemple, les organitzacions i agències de finançament d'ensenyament superior poden adoptar el repte de liderar les iniciatives de *subvencions*, mentre que els organismes reguladors poden prendre la responsabilitat d'assegurar la *qualitat* dels OER.

Finalment, s'hauria de destacar que va ser identificat un rol important per als actors -el de defensar els OER. Clarament, qualsevol dels actors podria decidir defensar els OER (com ha fet la Hewlett Foundation). El que és important és que els defensors efectius continuen fent un pas més cap als OER. Perquè, tot moviment, per a triomfar, ha de tenir els seus defensors - i això és particularment cert al principi.

Per a anar endavant

Durant la deliberació sobre els punts clau i els actors líders, la comunitat internacional entorn dels recursos educatius oberts (OER) ha esbossat un camí per a tirar endavant el moviment i per a les seves pròpies accions.

Fer avançar el moviment...

Primera prioritat: sensibilització

Si els OER han de contribuir a augmentar l'accés al saber en l'escala mundial, seria crucial que els actors -des de creadors de polítiques i responsables de prendre decisions a tots els nivells fins als professors i universitaris- fossin conscients del seu potencial, perquè prenguessin decisions ben informades sobre si, i com, es poden usar en la seva situació local. La sensibilització sobre els OER és el primer objectiu de la comunitat de l'IIEP de la UNESCO, i queda clar que les accions contínues i concertades sobre sensibilització han de ser una prioritat.

La sensibilització al nivell internacional entre els estats membres de la UNESCO continuarà. Tanmateix, això s'ha de veure complementat per accions de conscienciació a altres nivells. És necessària una estratègia i recursos útils per a activitats com ara els tallers.

Segona prioritat: comunitats i la creació de xarxes

La força de la comunitat dels OER i l'adhesió contínua dels seus membres subratlla la importància d'aquest tipus de fòrums internacionals per a discutir i compartir informació. La construcció i suport d'aquesta comunitat és congruent amb les funcions principals de la UNESCO: com a laboratori d'idees i lloc d'intercanvi, establiment d'estàndards, generadora de capacitat en els estats membres i catalitzadora de la cooperació internacional. No obstant això, una comunitat internacional funciona amb certes restriccions, com la d'operar en un sol idioma i centrar-se necessàriament en temes d'interès general. Tant la sensibilització com el desenvolupament de capacitats es veurien reforçats per activitats descentralitzades complementàries de les de la comunitat internacional.

Les comunitats regionals, lingüístiques i d'objectiu específic completaran i estendran les activitats inicials de la comunitat internacional dels OER. La UNESCO promourà el desenvolupament d'una vasta xarxa de nodes per tema, llengua o regió capaços de donar suport a accions locals o regionals, tot mantenint el contacte a nivell internacional de la comunitat dels OER.

Facilitar la creació i la utilització...

Tercera prioritat: capacitat de desenvolupament

Les persones i institucions interessades a crear o adaptar i reutilitzar recursos educatius oberts necessiten suport per a ajudar-les a desenvolupar la seva pròpia capacitat per a fer-ho. Una de les interaccions de la comunitat focalitzada en l'elaboració d'un recurs del tipus 'Fes-ho tu mateix/Fes-ho conjuntament' seria útil en aquest sentit. Un recurs així es veu especialment important per a promoure la creació i ús de recursos educatius oberts en països en via de desenvolupament.

S'hauria de desenvolupar el recurs Fes-ho tu mateix/Fes-ho conjuntament per a habilitar una adhesió activa al moviment OER.

Quarta prioritat: control de qualitat

Perquè el moviment OER es faci fort globalment els recursos han de ser de qualitat - i percebre's així. Quan es pren informació de llocs web de tot el món a l'usuari sovint li manca un marc de referència per a determinar la qualitat de la informació a què accedeix. El moviment OER es beneficiaria d'una exploració dels mecanismes internacionals actuals de control de qualitat i guies generals i, potencialment, de contactar amb les agències de control de qualitat existents.

La UNESCO podria establir una connexió amb les principals agències de control de qualitat en educació com a representant dels membres de la comunitat internacional OER i promoure el desenvolupament de guies per al control de qualitat de OER.

Treure les barreres

Cinquena prioritat: la sostenibilitat

Perquè el moviment tingui èxit es necessiten punts de vista i models que assegurin la viabilitat de les iniciatives OER. En l'actualitat, la majoria del desenvolupament de OER es fa a partir de projectes, i sovint amb el suport de donants. Per a ser sostenibles, els OER s'han d'integrar en les polítiques i procediments -i en els pressuposts ordinaris- de les organitzacions.

La discussió ja iniciada per a identificar i considerar totes les opcions per a la sostenibilitat ha de continuar. Els models s'han d'articular, provar i avaluar, i les lliçons apreses s'han de compartir globalment.

Sisena prioritat: copyright i llicències

El Copyright i les llicències componen un tema constant en la discussió i el debat sobre la creació i reutilització de recursos educatius oberts. És un tema amb implicacions importants, tant per a creadors com per a usuaris i per a les seves institucions. Es pot esperar que adquireixi més prioritat en la llista de temes clau a mesura que hi hagi més desenvolupament de OER.

El copyright i les seves implicacions per als OER han de ser estudiats per la comunitat OER, i la situació s'ha d'aclarir a institucions, creadors i usuaris. La UNESCO farà una discussió sobre el tema, amb les contribucions d'un equip d'experts.

Notes

1. ↑ UNESCO. 2002. *Forum on the impact of open courseware for higher education in developing countries: final report*. Paris: UNESCO. Tret de <http://unesdoc.unesco.org/images/0012/001285/128515e.pdf>.
2. ↑ UNESCO. 2005. *Towards knowledge societies. UNESCO world report*. Paris: UNESCO, p.5. Tret de <http://unesdoc.unesco.org/images/0014/001418/141843e.pdf>.
3. ↑ OECD. 2007. *Giving knowledge for free: the emergence of Open Educational Resources*. París: OCDE, p.40. Tret de <http://www.oecdbookshop.org/oecd/display.asp?SF1=DI&CID=&LANG=EN&ST1=5L4S6TNG3F9X>.
4. ↑ National Knowledge Commission Working Group on Open and Distance Education. 2007. *Report of the working group on Open Access and Open Educational Resources*. New Delhi: National Knowledge Commission, Government of India, p.3. Tret de http://knowledgecommission.gov.in/downloads/documents/wg_open_course.pdf.
5. ↑ Tots els documents i debats bàsics estan disponibles a la web i el wiki de l'IIEP, <http://www.unesco.org/iiep/virtualuniversity/forums.php> i <http://oerwiki.iiep-unesco.org>.
6. ↑ Ponderades per la prioritat assignada pels participants en l'enquesta, és a dir, la qüestió considerada més prioritària té un pes de 5, la segona més prioritària de 4, la tercera de 3, la quarta de 2 i la cinquena d'1.
7. ↑ Les classificacions de país desenvolupat i en via de desenvolupament són tretes de l'UNESCO Institute for Statistics *Global education digest 2006*, <http://www.uis.unesco.org/TEMPLATE/pdf/ged/2006/GED2006.pdf>.

Apèndix 1. Classificació dels temes prioritaris per a la promoció del moviment dels recursos educatius oberts

---

Fer avançar el moviment dels OER

Sensibilitat i promoció	Augment de la sensibilitat als OER per mitjà de tots els canals apropiats i tots els grups d'interès existents. Explicar-ne el potencial i els beneficis.
Comunitats i treball en xarxa	Connexió de les persones i organitzacions en comunitats d'interès o pràctica per a l'intercanvi d'informació o el desenvolupament col·laboratiu de recursos.
Recerca	Investigació i plantejament de qüestions per resoldre. Qualsevol desenvolupament mereix una investigació perquè s'entengui més bé.

Permetre la creació i reciclatge dels OER

Polítiques	L'aparició de nous punts pot comportar la demanda de noves polítiques per a ajudar a la creació i reciclatge dels OER i de totes les parts implicades, com professors i alumnes.
Estàndards	Un conjunt de criteris prèviament acordats, alguns dels quals haurien de ser obligatoris. Per exemple, es necessiten estàndards per a l'establiment de llicències i metadades per a assegurar la interoperabilitat dels recursos.
Eines tecnològiques	Programari per a facilitar el desenvolupament, l'accés i l'intercanvi dels OER.
Control de qualitat	Revisió sistemàtica dels OER per a assegurar que es mantenen estàndards acceptables d'educació, escolarització i infraestructures.
Desenvolupament de capacitats	Augment de la capacitat de les persones, institucions i organitzacions per a crear i utilitzar els recursos educatius oberts.

Permetre l'aprenentatge amb els OER

Serveis d'ajuda a l'aprenentatge	Serveis en línia, que inclouen fòrums i comunitats, per a ajudar i millorar l'aprenentatge amb OER.
Valoració de l'aprenentatge	El procés d'avaluació del coneixement, habilitats i competències ha millorat gràcies a l'aprenentatge amb OER.

Eliminar obstacles per als recursos educatius oberts

Accessibilitat	El grau en que les persones poden accedir i utilitzar les TIC i, a través seu, accedir als OER.
Drets d'autor i llicències	Els entrebancs imposats pels drets d'autor per a la creació i el reciclatge de REO, que concedeixen en exclusiva el dret a la impressió, publicació i venda de còpies d'un treball original a un autor per un determinat nombre d'anys.
Finançament	Assegurament de recursos econòmics per a les iniciatives OER.
Sostenibilitat	Disseny i aplicació de models que garanteixin la viabilitat de les iniciatives OER.

Apèndix 2. Temes classificats per ordre de prioritats: desglossament regional

Europa occidental		Amèrica del Nord		Àfrica subsahariana	
<i>Nombre de respostes = 97</i>		<i>Nombre de respostes = 72</i>		<i>Nombre de respostes = 54</i>	
1	Sensibilitat	1	Comunitats	1	Sensibilitat
2	Comunitats	2	Sensibilitat	2	Desenvolupament de capacitats
3	Sostenibilitat	3	Sostenibilitat	3	Comunitats
4	Drets d'autor	4	Desenvolupament de capacitats	4	Recerca
5	Control de qualitat	5	Control de qualitat	5	Polítiques
6	Accessibilitat	6	Finançament	6	Finançament
7	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge	7	Drets d'autor	7	Accessibilitat
8	Desenvolupament de capacitats	8	Recerca	8	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge
8	Finançament	9	Estàndards	9	Eines tecnològiques
10	Estàndards	10	Accessibilitat	10	Sostenibilitat
11	Polítiques	11	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge	11	Control de qualitat
12	Eines tecnològiques	12	Eines tecnològiques	12	Estàndards
13	Recerca	12	Avaluació de l'aprenentatge	13	Altres
14	Avaluació de l'aprenentatge	14	Polítiques	14	Drets d'autor
15	Altres	15	Altres	15	Avaluació de l'aprenentatge

Amèrica llatina i Carib		Sud-oest Asiàtic		Àsia de oriental	
<i>Nombre de respostes = 28</i>		<i>Nombre de respostes = 27</i>		<i>Nombre de respostes = 15</i>	
1	Desenvolupament de capacitats	1	Desenvolupament de capacitats	1	Sensibilitat
1	Comunitats	2	Sensibilitat	2	Drets d'autor
3	Sensibilitat	3	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge	3	Sostenibilitat
4	Polítiques	4	Comunitats	4	Comunitats
5	Recerca	4	Eines tecnològiques	5	Control de qualitat
6	Control de qualitat	4	Accessibilitat	5	Desenvolupament de capacitats
7	Finançament	7	Control de qualitat	7	Polítiques
8	Sostenibilitat	8	Recerca	8	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge
8	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge	9	Sostenibilitat	9	Accessibilitat
8	Avaluació de l'aprenentatge	10	Avaluació de l'aprenentatge	10	Eines tecnològiques
11	Eines tecnològiques	10	Finançament	10	Finançament
11	Estàndards	12	Drets d'autor	12	Estàndards

13	Drets d'autor	13	Estàndards	13	Avaluació de l'aprenentatge
14	Accessibilitat	14	Polítiques	14	Recerca
				15	Altres

Pacífic		Europa central i oriental		Estats àrabs	
<i>Nombre de respostes = 14</i>		<i>Nombre de respostes = 10</i>		<i>Nombre de respostes = 8</i>	
1	Sensibilitat	1	Sensibilitat	1	Eines tecnològiques
2	Desenvolupament de capacitats	2	Comunitats	2	Sensibilitat
3	Control de qualitat	3	Recerca	3	Desenvolupament de capacitats
4	Comunitats	4	Estàndards	4	Comunitats
5	Drets d'autor	5	Polítiques	5	Control de qualitat
5	Sostenibilitat	5	Control de qualitat		
5	Estàndards				
7	Accessibilitat	7	Desenvolupament de capacitats	5	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge
8	Recerca	8	Sostenibilitat	8	Recerca
8	Estàndards	9	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge	8	Finançament
10	Finançament	9	Accessibilitat	10	Accessibilitat
11	Eines tecnològiques	9	Finançament	11	Avaluació de l'aprenentatge
12	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge	12	Drets d'autor	12	Sostenibilitat
13	Avaluació de l'aprenentatge	13	Eines tecnològiques	13	Polítiques
14	Polítiques	13	Avaluació de l'aprenentatge		

Nota: Els temes de les cel·les ombrejades van ser considerats prioritaris per més de la meitat de les persones que van contestar al test en aquesta regió concreta.

Apèndix 3. Temes prioritaris per als grups d'interès

Grup d'interès	Temes prioritaris		% de respostes
Institucions d'ensenyament superior	1	Recerca	81
	2	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge	74
	3	Sensibilitat i promoció	71
	4	Avaluació de l'aprenentatge	70
	5	Desenvolupament de capacitats	69
	6	Control de qualitat	66
	7	Sostenibilitat	60
	7	Polítiques	60
	9	Estàndards	57
	10	Accessibilitat	55
	11	Comunitats i treball en xarxa	54
	12	Drets d'autor i llicències	51
Organitzacions internacionals	1	Increment de sensibilitat i promoció	75
	2	Drets d'autor i llicències	69
	3	Finançament	66
	3	Estàndards	66
	5	Comunitats i treball en xarxa	60
	6	Desenvolupament de capacitats	58
	7	Polítiques	54
	8	Sostenibilitat	51
	9	Recerca	50
Governos nacionals	1	Polítiques	87
	2	Drets d'autor i llicències	68
	3	Finançament	66
	4	Sensibilitat i promoció	61
	5	Accessibilitat	56
	6	Sostenibilitat	55
	7	Desenvolupament de capacitats	50
Acadèmics	1	Recerca	71
	2	Avaluació de l'aprenentatge	66
	3	Control de qualitat	59
	4	Serveis d'ajuda a l'aprenentatge	53
	4	Comunitats i treball en xarxa	53
	6	Sensibilitat i promoció	52
Associacions OER	1	Comunitats i treball en xarxa	66
	2	Sensibilitat i promoció	61
	3	Estàndards	60

Associacions acadèmiques i professionals	1	Avaluació de l'aprenentatge	56
	2	Sensibilitat i promoció	55
	3	Comunitats i treball en xarxa	54
Empreses de tecnologia	-	Eines tecnològiques	73
Fundacions o altres associacions becants	-	Finançament	71
Institucions finançadores d'ensenyament superior	-	Finançament	56
Governos regionals o locals	-	Polítiques	54
Empreses de comunicació	-	Drets d'autor	52
Institucions reguladores i acreditadores	-	Control de qualitat	51
Organitzacions no governamentals	-	Sensibilitat i promoció	51

Nota: L'ordre dels temes a la taula està relacionat amb el nombre de vegades que el grups d'interès el va seleccionar: només es mostren els temes que més de la meitat dels enquestats van assignar a un *stakeholder*. El percentatge indica el grau de consens que cada tema tenia per a cada grup d'interès.